

עטרת ש"ר

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בניסיונות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת משפטים – שקלים

בס"ד, עש"ק פרשת משפטים
כ"ז שבט תש"פ – שנה י"א גליון תצ"ח

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש	ש"ר	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
6:48	6:08	4:54	5:09	5:19	5:11
6:45	6:09				
6:50	6:38				
6:42	6:30				

מבוסס על חידושי מו"ל אורי ליל שני שנת 30:10 חלקים

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ראשית בפני אדמתך תביא בית הוי"ה אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו (כ"ט)

ונורא להעלות נפש כל חי, ועל ידי מצוה זאת נקשרים כל החפצים והעשיות והנאות עוה"ז באל עולם, כי הכל הולכין אחר הראשית, כיון שגילה בפעם הראשון שכל כוונתו להעלות נפש כל חי לאל עולם, אז כל מה שיש לו מפורות ותבואת הארץ הכל נתקנו ונתבררו עיי"ש.

וזוהו 'ראשית חכמה יראת הוי"ה' היינו עם יהיה ראשית מחשבתו ביראת הוי"ה, עיי"ז 'שכל טוב לכל עשיהם' יהיה כל עשיותיו בתורה ומצות ותפילה במחשבות טובות וטהורות.

ולפי כל זה נבוא לפרש המקרא קודש, ראשית בכורי אדמתך היינו ראשית מחשבתו של האדם שבכל יום ויום, תביא בית הוי"ה אלהיך צריך להביאה לקדושה וטהורה ודבוקה באל עליון, ועיי"ז וכל להעלות את כל השבעה מיני מחשבות שיש באדם, ולא עוד שעיי"ז יכול בנקל לעלות ג"כ המחשבות הבאות ממידת המלכות שהיא מבחינת השביעית שקשה מאוד לעלותה, וזהו שמרמז רש"י אף השביעית חייבת בביכורים, היינו שגם תיקון המחשבות הבאות ממידת המלכות תלויה ג"כ בביכורים בשמירת המחשבה הראשונה של האדם שבכל יום ויום.

וזוהו שמסמך כאן התורה לא תבשל גדי בחלב אמו שהוא ערכוב טוב ורע, לרמז שכפי שמירת ראשית מחשבתו, אין מתערב אה"כ בכל היום שום מחשבות זרות ורעות בתורה ותפילה, ויהיה מחשבתו טהורה ומוזככת לעבודתו יתברך.

וזוהו מה שמביא רש"י כאן בשם חז"ל (פסחים כו חולין קטו), ובג' מקומות נכתב בתורה, אחד לאיסור אכילה, ואחד לאיסור הנאה, ואחד לאיסור בישול. היינו אכילה מרמז לדיבור, והנאה למחשבה, ובישול למעשה, שע"י שהאדם ישמור מחשבתו הראשונה, יהיה כל דיבוריו בתורה ותפילה, וכל מחשבותיו, ועשיותיו מוזככת לשם שמים אכיה"ר.

רעוא דרעיון תשס"ו לפ"ק

ועוד אומר מרן הבעש"ט הקדוש (שם אות קנ) שמחשבה שבא כנגד מדת המלכות קשה מאוד להעלותם מכל שאר המדות. והמעם בזה יש לומר כי מלכות הוא בחינת 'מלכותו בכל משלה' (תהלים קג יט), שהוא מלכות שמים, ואם הוא פוגם בזה המידה, אז הוא כעין פגם עבודה זרה רח"ל, וזה אמרו במסכת קידושין (מ:): שמחשבת ע"ז מצטרפה כאילו עשה מעשה ע"ז. ולכן בשאר מחשבות זרות, אם חושב אה"כ מחשבה אחרת קדושה מעלהו אותו מחשבה רעה, אבל במדת המלכות שמחשבה זרה נחשב למעשה, ובוה לא מועיל מחשבה להוציא מדי מעשה, רק צריך מעשה מצוה בפועל לבטל המחשבה כמו שאמרו חז"ל שם (נא:). והנה ענף של ע"ז הוא מחשבת גאווה וכעס, כמו שאמרו חז"ל (פוסה ד:): כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודת כוכבים. וכן אמרו (וזה"ק ח"א כו:): כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה.

והנה העצה היעוצה שיוכל האדם לתקן ולהעלות את כל המחשבות זרות והרעות הבאים בשעת תורה ותפילה, הוא ע"י שכשיעור האדם משנתו יקדש את מחשבתו תיכף לחשוב בתורה ובמצוות ולא בדברים אחרים ח"ו, ועל ידי זה ימשך שפע קודש ומחשבות קדושות על כל היום, היינו שכל מה שיעשה באותו יום הן לימוד התורה ומעשים טובים, והן בעניני העולם ככולם תהא מחשבתו לשם שמים ולא לדברים אחרים, כי הכל הולך אחר הראשית, כמו שאנו רואים שכל הגוף נמשך אחר הראש שהוא תחילה ליצירה, כך כל הדברים נמשכים אחר ההתחלה. וכמו שכתב אא"ז רביה"ק רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרגא ולה"ה בספה"ק אוצר החיים על מצות ביכורים (מצוה צ"א דף קצח:): וז"ל: אבל באמת לאו כל מוחא סביל דא, שיהיה נפשו דבוקה באל עליון, לעשות עם כל הדברים שבעולם יחודים וקישוטים וצורפים, והאל יתברך ברוב אהבתו לעם הקודש, צוה להביא בכורים למקדש, ובוה עושה יחוד גדול

פרש"י אף השביעית חייבת בביכורים וכו'. ואין בכורים אלא משבעת המינין האמורין במקרא ארץ חטא ושעורה וגו' ע"כ. צריך להבין טעם למה דוקא שבעת המינים חייבת בביכורים. וגם צריך להבין למה נסמכה מצות ביכורים למצות לא תבשל גדי בחלב אמו.

והנראה לומר שכאן מדברת התורה בענין תיקון והעלאת המחשבות הבאות לאדם בשעת תורה ותפילה, בחינת ראשית שהיא חכמה, כמ"ש 'ראשית חכמה יראת הוי"ה' שכל טוב לכל עשיהם' (תהלים קיא י), בחינת מחשבה. וזהו מה שמרמז השבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל, לבחינת ז' מיני מחשבות הבאים לאדם כדי לתקנו ולהעלותו בשרשו, וכמו שידוע שאחד מהיסודות הגדולים שגילה מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע (בעש"ט"ע"ה"ת עמוד התפילה אות קה) הוא הדרך איך להעלות כל הוי"ז מיני מחשבות זרות, שהם מתייחסות לחג"ת נהי"ם שיש בהם צד הרע וצד הטוב, הבאות לאדם בשעה שעוסק בתורה ותפילה, וצריך להעלותם בשורש המידה העליונה שמכוון אותן מחשבה זרה כידוע, כי הרי יש בתוכם ניצוץ טוב וקומה שלימה, וצריך לעלותם לשורשו שבצד הטוב.

היינו שהניצוץ הקדוש הזה שיש בכל מחשבה ומחשבה הנמשך מהשבע מדרגות הנ"ל, נתלבשו בלבוש של רע ומכוער, ועיי"ז יונקים ח"ו החיצונים מניצוץ הקדוש הזה, ולכן צריך האדם לעלות ולתקן את הניצוץ הקדוש הזה, ולהסיר ממנה את הלבוש הרע ולהלבישו מחדש בלבוש טוב וקדוש, כמו שידוע שמכל מעשה המצוות נעשה לבוש לנפש ונקרא חלוקא דרבנן, ולהפוך ח"ו מעבירות נעשו בנגדים הצואים כמ"ש 'הסירו הבגדים הצאים מעליו ויאמר אליו ראה העברתי מעליך עונך והלבש אתך מחלצות' (זכריה ג ד), שבעוד הבגדים הצואים עליהם אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק.

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

ואלה המשפטים אשר תשים לפניך (כא)

הנה סדר שובבי"ם מתחיל בסדר 'אלה שמות', ומסיים בסדר 'אלה המשפטים אשר תשים לפניך כי תקנה עבד עברי'. והנה א' מן 'אלה שמות' יש עליו מעם רביע"ל, אתון ר"ת רבי עקיבא ב"ן יוסף, שהוא המקור, וגם תורה שבע"פ, המקור שאמר (יומא פ"ה): אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטרהים, ודרש בספה"ק בני יששכר (חודש אלול מאמר א) על המקור, שהוא מאלול שלושים יום שבו, ועשרה של תשרי, וביחד הם ארבעים יום, ויש בהם תתק"ם שעה, כמו דברי היורשלומי (תרומוט פ"י ה"ה) מקור יש בה תתק"ם לוגין, וכנגדם יש תתק"ם שעות לימי התשובה. וזקני המגלה עמוקות (פרשת ויהי) אמר, שמתניתין"ן שהוא רבי עקיבא סוד תורה שבע"פ, ג"כ מספרו תתק"ם.

וזה לדעתי שובבי"ם מספר ש"ס, וכאשר עושין מן ס' סתומה של משפטים הוא מספר ת"ר, וביחד עולה מספר שובבי"ם תתק"ם, שקאי על תתק"ם לוגי המקור, שבאותם ימים התיקון הוא במבילת המקור, ולמוד תורה שבע"פ, שניהם אליבא דרבי עקיבא. וזה 'אלה' מן שמות ר"ת ה'סתרות להו"ה א'להינו (דברים כ"ב), וזה רק בסתר לתקן ברית מילה המבילה של תתק"ם לוג במקור, והנגלות לנו ולבנינו' הוא מתניתין"ן מספר תתק"ם, ומש"ה על האות א' של 'אלה שמות' מעם רביע"ל, ר"ת רבי עקיבא ב"ן יוסף שמרמו על שניהם המקור ומתניתין.

וזה 'אלה המשפטים' המ"ם קדמאה של משפטים, והמ"ם סתימא של 'אלה המשפטים', כי במשפטים יש שני פעמים מ"ם הראשונה פתוחה ושניה סתומה, כי המ' פתוחה נדרשת לארבעים, וס' סתומה נדרשת לשש מאות, ועי"ז עולה שובבי"ם מספר תתק"ם למקור ולמתניתין, וזה על 'אלה' של משפטים לא נאמר עדיין מעם רביעי' שהיא ר"ת רבי עקיבא בן יוסף, אבל אחרי הפסוק משפטים, שבו מרמו מקור מתניתין כנ"ל, אומר בפירוש 'כי תקנה עבד עברי' ר"ת רבי עקיבא ב"ן יוסף, שכבר ניתקן הכל, וזה נפלא בס"ד כדרא"פ, והה"ב אכידה.

'פרי חיים' הדישם דף תפי מרבינו חיים יעקב מקאמרנא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

ומסתמא כבר ניתוסף אור ושפע בכל העולמות, וכשיפשיט עצמו מחומר זה ימצא שכרו בכל העולם, לערך מה שפעל גשמי נדבה ברכה ורצון, אורות רוחניים.

וזהו אמרם (ב"מ סא:) על תנאי כך הוצאתי אתכם מארץ מצרים, על תנאי שתקבלו מצות רבית, כי הלוקח ריבית כדי שיתוסף ממונו על ידי הלוואה, שהוא באמת צריכה להיות מצד חסד קיום העולם הנבנה על ידי חסד הפשוט, והוא לוקח רבית, כדי שיהיה לו תוספת על מה שיש לו מהקצוב ממה שחננו אל, פורק ממנו עול מלכות שמים, שהאל יתברך ציונו שנעבוד אותו עבודה הגונה וראויה, ועל ידו הגדולה יתוסף לנו במעשה ידינו רב שפע ורב טוב כסף וזהב, רוחניות וגשמיות.

ואם הוא לוקח רבית מה שאסרה התורה הוא כופר בעול מלכותו, שנראה כאלו אין בידו להוסיף רב טובה אם לא על ידי פעולתו הגרועה, ולכן עושה סיבות שיתוסף לו השפע על ידי אדם, וזה עבודה וזה ממש כבישוף מעשה מצרים, ובוה פורק ממנו עול עבודה לעבוד לאל יתברך, כי פורק וכופר ואומר מה בצע כי נעבדנו, ופוקר וכופר ביציאת מצרים שהאל יתברך שידד כל המערכות להראות לנו שהכל בכחו ורצונו אפילו כל דברים השפלים, והוא כשולוקח רבית מראה בעצמו שהכל בכחו ועוצם ידו, ואין כח ביד עבודה הראויה להוסיף או להחסיר.

ובאמת כל תפלה וכל עובדא קמנה או גדולה, מוסיף כח בפמליא של מעלה, ולפעמים אדם הצדיק עדיין לא זכה בעצרתו שירד השפע עד עולם גשמי, ולכן מעונה, בחסרון בעולם העובר. וכן הרעים שאין להם אלא בעולם הזה, הוא שלא עשו רושם בעולם עליון, ויש בזה הרבה ענינים מופלאים, אין כאן מקומו.

'אוצר החיים' דף קעז: מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו בנשיה לא תשימוז עגליו נשף (כ"ב כד) כשהוציא הקב"ה את ישראל ממצרים משיקוצי עבודה זרה שלהם, ודרך עבודה זרה, כי ידעו שהכל קצוב מאתו יתעלה על כל הנמצאים, ויש כח ביד אדם להוסיף, ויש בחירה ביד אדם להוסיף מצד עבודה הכשירה והתמימה היקרה מפו. אבל לא כדרכם הרעה, שעשו כמה כשפים להכריח כחת של מעלה, שיתן להם מהקצוב אליהם תוספת, למשל השמש יש לו כח כמה זהב ירבה בעפר, וכמה מגדים ימותק, ומחלק לכל מקום כפי הראוי לכל מדינה ומדינה כפי שגורה חכמתו יתעלה, והם בבחירתם הרעה כשפו, והכריחו לשמש שהשמש יתן רוב כחו במצרים, וכן כיוצא, כל המזלות שהם מעין הדעת מעורבים טוב ורע, וכל זה גול נמור.

והאל יתברך כשהוציאנו ממצרים, הורה לנו דרכי שעשוע תורתו ועבודתו, שנעבוד עבודה הגונה הראויה לאל יתברך, בתורה ובמצות ויחודים, אשר מאתו קצוב כל הקצבות, והוא יכול להוסיף אור ושפע עד אין סוף, וכשיתוסף אור ושפע, ישתלשל השפע מרדינה אחר מרדינה, עד שיתוסף כח גם בנשמות העולם, ויהיה כח בשמש להוציא חטים ככליות, וכל הברכות מצויות בעולם, הכל בתוספת כערך עבודתם, במשקל אל דעות, ובוה כשהבטיח לנו בתורתו על רוב הברכות הכל גשמיות, 'נתתי גשמיכם... ונתנה הארץ יבולה' (ויקרא כ"ד)

כי באמת, כשנתרבה השפע בעולם הזה, ידע נאמנה שכבר נתרבה ונתוסף אור מעולם עד עולם, אור רוחניות, ויהיה גשמיכם, ויבולה, ופריה, אור ושפע רוחניות בתכלית הויכוח. אבל אם יכתוב יעודים רוחניים, אפשר שיעמדו כך, אבל לא יתפשט הברכה בעולם הגשמי, ולכן כתבה התורה יעודים גשמיים, שיתוסף על ידי העבודה הראויה, ממילא

עטרת רז

רזי תורה מרבתינו זי"ע

שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה כָּל זְכוּרָה אֶל פְּנֵי הָאֵדֶן הוֹי"ה (כ"ז)

הו"ה, יחוד יאהרונה".
והו"ג כ' כוונת רש"י ולה"ה שאמר שלש פעמים וגו' לפי שהענין מדבר בשביעית, הוצרך לומר שלא יתקרו שלש רגלים ממקומו. היינו לפי שבענין מדבר בשביעית' שהוא מלכות שמים שהוא שביעי אליו, לזה 'הוצרך ללמד שלא יתקרו שלוש רגלים ממקומו' כלומר שלא יחסר מיחוד זה של ז"נ בחינת מוחין שלהם, שהם נה"י דייקא, שהם נקראים רגלים כנודע, והם עצמם הם בוז"נ בחינת ג' ראשונות שלהם, והו"ה שלא יתקרו מהם השלש רגלים ממקומו. והבן.

'בן בית' ה"ב דף עז מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

שהיא מלכות שמים, יש שלשה מדרגות, היינו פעם נה"י, פעם חג"ת, פעם כח"ב, וכל אחד הוא משולש בשלשה ספירות, כנ"ל. לזה אמר 'שלוש פעמים' שיש למלכות שמים, הנקראת שנה, והוא שיש בשנה שלש פעמים מדרגות אלו. יראה בני ישראל על ידי עבודתם, שיהיה כל זכורך ז"א קדישין, שהוא בחינת דכר. אל פני בחינת פכ"פ. האדון שהוא מלכות שמים אדני" ב"ה הו"ה יחוד יאהרונה", היינו שיראה בני ישראל היחוד הגדול הזה, שהוא בחינת פכ"פ, כתרו שוה לכתרה, היינו כל זכורך בעשר ספירות שלו, שוה לשלוש פעמים של שנה, שהוא ג"כ עשר ספירות שוה בשוה. האדון הו"ה שם אדני" עם

רצונו לומר, ידוע הוא שמלכות שמים נקראת שנה, ויש בה עשר ספירות קדושות, מכתר עד מלכות, ומ' ספירות מכתר עד יסוד שבה, בא לה בסוד תוספת לבר, כי עיקר ושורש בריאתה לא היה אלא נקודה אחת מלכות שבה, שהיא בחינת כתר דמלכות דמלכות, ואלו המ' ספירות תוספת שלה, בא לה על ידי עבודת ישראל להקב"ה בתורה ובתפלה, במדות טובות ומעשים טובים, הכל כנודע.

וכן יש למלכות שמים שלשה בחינות אחיזה בוז"א קדישין, והו"ה פעם הוא מקומה נגד נה"י דו"א, פעם נגד חג"ת. פעם נגד כח"ב. לזה אמר 'שלוש פעמים בשנה' ר"ל בשנה

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

דין קבלת שבת, היחיד, רוב הקהל, הרבה בתי כנסיות, שני קהילות, אורח. סימן רסג

יא. אם היחיד מקבל שבת עליו מבעוד יום בתפלה או אפילו במזמור שיר ליום השבת בסדר התפלה הראויה, אסור לו לעשות מלאכה^א, ולא לומר אפילו לנכרי שיעשה לו מלאכה^ב, אם אמר בפירוש שאינו רוצה לקבל עליו שבת במזמור שיר, מהני^ג, אבל התפלל תפלת [ערבית] לא מהני שום תנאי על זה כלל^ד.

יב. אם רוב הקהל של העיר קבלו שבת, המיעוט נמשכים אחריהם בעל כרחם^ה, וכל זה נראה כשכולם מתפללים בבית הכנסת אחד, וכשקבלו הקהל

לגבי התפלל תפלת ערבית, איתא בשר"ע (ס"א) אף על פי שלא התפללו הקהל עדיין, אם קדם היחיד והתפלל של שבת מבעוד יום, חל עליו קבלת שבת ואסור בעשיית מלאכה, ואפילו אם אמר שאינו רוצה לקבל שבת. ע"כ. ומקור הדין למד ה"ב"י (אות יא) מלשון הטור שכתב בדעת הר"ש שסובר שקבלת שבת היא בתפלת ערבית, וסיים הטור שהמתפלל ערבית חל עליו שבת, ודייק ה"ב"י בדבריו שהטור בא לומר שאפילו אם הקהל עדיין לא התפללו ערבית וקדם היחיד והתפלל של שבת מבעוד יום חל עליו קבלת שבת ואסור בעשיית מלאכה.

ולגבי אמירת 'מזמור שיר ליום השבת', בציבור, איתא בשר"ע (ס"י) ולדין כיון שהתחילו מזמור שיר ליום השבת הוי כברכו לדידהו. ע"כ. דהיינו למנהיגו שאומרים 'מזמור שיר' מקבלים שבת כאמירת 'ברכו' למנהגם שלא אמרו 'מזמור שיר'. וכן בשר"ע (סימן רסא ס"ד) וכתב המ"א (שם סק"ג) ועתה נוהגין לומר מזמור שיר וכו' ואפ"ה אין מקבלין שבת ועושין כל מלאכות עד ברכו דמעיקרא הכי קבלו עלייהו. וכתב עליו הפמ"ג (א"א שם) והמנהג עתה, מיד שאומר מזמור שיר קבלו שבת עלייהו הצבור, ואסורין בכל המלאכות אף על פי שעדיין יום גדול הוא. וכו"כ בדרך החיים (דין אימת מתחיל איסור מלאכה ס"א) מובא במש"ב (שם סק"א). ולגבי יחיד שאמר 'מזמור שיר ליום השבת', ראה בשע"ת (שם סק"ז) ובבאר הלכה (שם ד"ה אין מערבין) שהביאו דעות בזה, ורבינו לעיל (סימן רסא ס"ד) נקט שגם היחיד כשמקבל שבת הוא לו שבת גמור ע"ש. ואפשר במה שכתב רבינו שיחיד שאומר 'מזמור שיר ליום השבת בסדר התפלה הראויה' יהא אסור לעשות מלאכה גם לפוסקים שאינו מקבל שבת באמירת מזמור שיר, דשאני הכי שאמרם בסדר התפלה הראויה.

יג. כמו שהאריך רבינו לעיל (סימן רסא ס"א וס"ג) וכן לעיל (ס"ט) שאסור לומר לגוי לעשות מלאכה בבין השמשות ועובר על דברי חכמים כמו בשבת עצמו, ע"ש.

יד. כ"כ בערוך השולחן (ס"ט) שהטעם שכתב ה"ב"י (אות יא) ויותר נראה לומר דכיון שהזכיר קדושת היום בתפילה אי אפשר לעשותו חול לדברי הכל, ולא מהני תנאי. זה דוקא בתפילה שמזכיר קדושת היום בברכה הוי ברכה לבטלה אם אינו מקבל על עצמו שבת, אבל באמירת מזמור שיר ליום השבת או לכה דודי, בסתמא הוי קבלת שבת, אבל כשאמר בפירוש שאינו רוצה

מסגרת השולחן

לקבל שבת מועיל, דאין כאן תפלה וברכה לבטלה. ד. כדאיתא בשר"ע (ס"א) אם קדם היחיד והתפלל של שבת מבעוד יום, חל עליו קבלת שבת ואסור בעשיית מלאכה, ואפילו אם אמר שאינו רוצה לקבל שבת. דלא מהני תנאי, והטעם כיון שהזכיר קדושת היום בתפילה בברכה כמבואר לעיל.

ה. כ"כ בשר"ע (ס"ב) אם רוב הקהל קבלו עליהם שבת, המיעוט נמשכים אחריהם על כרחם. ע"כ. ומקור הוא במרדכי (שבת פ"ב סימן רצז) וז"ל: והיכא שרוב הקהל קיבלו עליהם שבת, המיעוט על כרחם נמשכים אחריהם ואסורין במלאכה, וכן כתב ריב"ם דאם הקהל אמרו בערב שבת ברכו שאין היחיד שלא היה בבית הכנסת יכול לעשות מלאכה, אף על פי שאין רוצה לקבל עדיין שבת. ע"כ.

ו. כן כתב הכנה"ג (הגב"י) וז"ל: ומיהו אפילו לדעת המרדכי (שם) וריב"ם, היינו דוקא היכא שרוב הקהל הם בבית הכנסת, אבל בעיר שודאי רוב הקהל בבתייהם בעת התחלת מזמור שיר ליום השבת, אינו בדין שיהיו נמשכין אחר המיעוט. וכן בעיר שיש בה בתי כנסיות הרבה ופעמים שמקדימים בבית הכנסת אחת לקרוא מזמור שיר ליום השבת קודם האחרים, ועל הרוב זמנו של זה לא זמנו של זה, מי מהם יהא נמשך, הרי נתת דבריך לשיעוריים. (ה"א ו' נחמיש בתשובה כת"י). ע"כ. מובא במ"א (סק"ד) ואם רוב הקהל לא היו בבית הכנסת אין נמשכין אחר המיעוט, וכן בעיר שיש בתי הכנסת הרבה אין אחת נמשכה אחר חברתה. וביאר ה'מחצית השקל' אלא אותן בני אדם שדרכן לילך לבית הכנסת אחד, אותן בני אדם נמשכים אחר אותן בתי הכנסת שדרכן לילך שם. ואותן שדרכן לילך לבית הכנסת אחרת, נמשכים אחר בית הכנסת אחרת. ע"כ. וכתב הפמ"ג (שם) שני בתי כנסיות אין אחת נמשכת אחר חברתה, משמע אף שיש באחת רוב, ובאליה רבה (סק"ז) כתב בפראג נוהגין למשוך אחר בית הכנסת ישנה וחדשה [אלטנוי שוהל], ובכל מקום כפי מנהגם. ע"כ.

ז. כתוב בשבלי הלקט (סימן נט) אדם שבא לעיר בערב שבת וכבר קיבלו עליהם אנשי העיר שבת, כיון שהתחילו ברכו אף על פי שעדיין היום גדול, אם היו עליו מעות או שום חפץ מניחו ליפול, שברכו במקום תקיעה. וכו"כ בשר"ע (ס"ג) אדם שבא לעיר בערב שבת וכבר קבלו אנשי העיר עליהם שבת, אף על פי שעדיין היום גדול, אם היו עליו מעות או שום חפץ, מניחו ליפול.

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבתינו זי"ע

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא א.)

לחתייבב בבית המשפט, ואם יש לו מה להשיב על טענות הגוי שיבוא להשיב ולהצדיק את עצמו. כשהגיע המכתב הרשמי בבית החסיד חשכו עיניו ולא האמין למראה עיניו, הרי הגוי הזה שיש לו כבר כמה וכמה שנים עסקים עמו הוא הוא מטמין כעת מלכודת לנשל אותו מכל כספו, אבל הרי חסיד הוא וחסיד אינו מתיימש מיד שלח מכתב בהול לרבו רבינו הגה"ק רבי שלום מקאמרנא בעל ה'מעשה שלום' זיע"א, שידוע שתפלותיו של רבינו עשו רושם ולא שבו ריקם, ופעל ישועות בקרב הארץ, וברכותיו עשו פרי, ובהבל פיו היה פועל ישועות. ותינה והתאוון לרבינו על גוי זה שמציק לו ומרע לו, ותובעו בבית המשפט סכום כביר על לא עוול בכפר,

איש חסיד היה בעיר הבירה לונדון שהיה לו עסקים נרחבים בכל מיני עסקים, הן עם יהודים והן עם גויים, והיתה לו הצלחה גדולה בעסקיו. לאחד מהגויים שהיה לו עסקים עמו לא נראה לו בעין יפה הצלחתו של חסיד זה, חשב הגוי איך יוכל לנשלו מכל עסקיו והוא יקבל את כספו של חסיד זה, ניסה הגוי כל מיני דרכים ולא הצליח בהם. עד שפעם אחת הטמין לו הגוי מלכודת חזקה שלא יוכל החסיד לצאת מזה, ועשה מה שעשה ורץ לבית המשפט הביא מסמכים על גבי מסמכים ועדי שקר ועשה הכול כדי להרשיע אותו חסיד. בבית המשפט עיינו בכל המסמכים והעדויות שהביא הגוי, וראו שיש מקום להרשיע את החסיד, מיד יצא מכתב רשמי לחסיד שעליו

הרוצה לנשל את כל כספו, ובעוד ימים ספורים צריך הוא להתייבב בבית המשפט, וכפי הנראה השופטים נוטים לצד התובע הגוי, ומתחנן לרבינו שהרי יש לו משפחה גדולה לפרנסם, ואין לו שום אפשרות לשלם לגוי זה, ויישאר בערום וחוסר כל, ולכן הוא מבקש מאת רבינו לתמו שיעויל בטובו לקלל אותו גוי ולהעבירו מהעולם. כשקרא רבינו את המכתב, התבטא בלשון קדשו בקוראו אחריו: 'ידע רוח זאל איס נעמען! [שילך לכל הרוחות], ולא ארכו הימים כאשר נתקבל על ידו של חסיד זה מכתב, ובה הוא מודה לרבינו על בקשתו שנתקבלה, ועל הישועה הגדולה שהגוי הזה נעלם במיתה משונה, וממילא נתבטלה ממנו כל התביעה, בצרפו סכום כסף גדול כהכרת הטוב.

עטרת החסידות

ענין 'בית דין' מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׁים לְפָנֶיהֶם. (כא א)

הארץ כבודו (ישעיה ו ג), ורוח 'אל' השכינה מנהגת כל העולמות.

'היכל הברכה' דברים דף ו.

צריך בעת הדין לכלול א"ע בכלל ישראל

יהיה הדין דין הגון עניו ושפל רוח, ורוח הבריות נוחה הימנו, ומשתתף עצמו עם כל ישראל בנפש אחת, אף הפחות שבפחותים חשוב בעיניו יותר ממנו, אז 'לא תכירו פנים' בעת 'משפט', באיזה אופן 'קצטן כגדול תשמעו' (דברים א יז) השווה ומשווה קטן וגדול, שיתאספו יחד באהבה כקטן כגדול.

ואמר 'כקטן', כי באמת מי שהוא קטן אפשר אינו אלא למראית עין, ובאמת הוא גדול בעיני המקום, וכן בגדול להיפך, ולכן אמר כקטן כגדול בדמיון תשמעו כטעם (ש"א טו ד) 'וישמע שאול'... **'אוצר החיים' דברים דף ז:**

ע"י לימוד תורה לשמה זוכה לדון דין אמת

וכשיהיה לך לומדי תורה לשמה כאלו מסס חיים, וזוהו 'ושפטו את העם משפט צדק' (דברים טז יח) מתוקים, כי הלומד בסם המות לעולם יעות הלכה ויאמר על טמא טהור.

'היכל הברכה' דברים דף קה.

ענין ופירוש 'דין אמת לאמיתו'

וכן דיין שדן דין אמת לאמיתו וכו' (פאה ח ט): הענין, כי כמה פעמים יצא משפט מעוקל דינו, כמו שאירע לאחד שהפקיד הון רב אצל אחד, והלך לדרכו, וכשבא כבר מת הנפקד, ותבע מיורשו, וטענו לא פקדנו אבא על זה, ופסקו להם שבועה ונפטרו. וכל העולם היו יודעים, שזה איש נאמן וחסיד וירא שמים, וזה לא היה אמוד בכך.

ושאלו למרן **הריב"ש טוב** על זה (דגל מחנה אפרים ריש משפטים), היאך יצא משפט מעוקל מדיני התורה 'אלהים נצב בעדת אל' (תהלים פב א). והשיב, שזה בהשגחת המשגיח, שבגלגול העבר היה זה חייב לזה ולא פרע ליה, וכעת החזיר לו לתקן נשמתו, והיה בהשגחה לא החסיר ולא העדיף וזהו 'דין אמת לאמיתו' אף שנראה לך שהוא משפט מעוקל, תדין הדין לאמיתו ולא תחזור אחר הפשרות וכיוצא בזה בענינים כאלה, והמשכיל יבין לאשורו.

'מעשה אורג' פאה ח, ט

מסירות נפש של ה'נועם ביהודה' לדון דין אמת

סיפר לי איש אמת, שהיה רגיל להיות על ימים נוראים אצל הגאון אמת, ששבחו לא אז מפני בכל עת, מופת הדור, **רבינו יחזקאל מפרגא**, בעירו פראג, והיה לפניו איזה דין ומשפט, בין שני גדולי העיר, והלך אחד לשר העיר, שישלח אחר הרב שיזכה אותו בדין, ושלח ואמר לו 'זָפֶה את זה בדין, והשיב אני אפסוק כדת תורת אמת, ולקח השר קנה שריפה, ואמר אני יורה בך את זה, אם לא תשמע לי, וגילה את לבו, ואמר 'בָּהּ בי, ואני לא אזוז מן אשר ציוני השם אלקי, ועל ידי נס ניצול שלא הרגו.

'נתיב מצותיך' אמונה ו, יא

גמר דין של ב"ד

ובזה אמרנו טעם על מאמרם ז"ל (סנהדרין לד.) המלמד זכות אינו מלמד חוב, ובשעת גמר דין המלמד זכות מלמד חוב, כי הגמר דין מ'אין עליו' דתמן לית שמאלא והחוב הוא עצמו זכות גדול, והוא ענין נפלא למשכילים.

'היכל הברכה' דברים דף ו.

ב"ד למעלה וב"ד למטה

הענין, ידוע שיש בי דינא דעתיקא דנטיין לזכות תדיר. ויש ב"ד למטה, שדנין על כל מה שעבר אדם עבירות שבתורה, על כל תרי"ג מצות הגלויים, ויש עדות על כל עבירה, ועל כל זה דנין בהיכל זכות... ומבואר בליקוטי תורה. 'ציון במשפט תפדה' (ישעיה א כז), 'ציון' נקודת ציון שביסוד הנוקבא, ולפי שהוא חלול והאורות מתגלים שם, ושם הוא אחיזות הקליפות ע"י אש זרה של מעשה הרשעים, ושם התגלות במשפט תפדה ע"י משפט ודין הוא הגורם שתפדה, והוא ב"ד נקרא שער מקומו, והם במשפט, ודין שעושי ברשעים גמורים, פודין את נקודה זאת שלא יהיה שם חלילה 'מקדש ה' טמא' (במדבר יט כ) 'טמא את מקדשי' (שם כ ג) כנסת ישראל המקודשת לי (רש"י שם).

לכך 'במשפט' ודין שעושי באתגלייא על עבירות גלויות 'תפדה', ושם אינם דנין אלא עבירות גלויות, אבל בבי דינא דעתיקא זקני עירו יומין עתיקין, ושם נדונין על דקות מדות רעות, המתגאה נכתב שם שבא על כל עריות כלם, (סוטה ד:) והכועס נכתב עליו שם עובד ע"ז וכל כיוצא בזה, עֲצָמוּ מִלְּסַפֵּר דְּקוֹת ודקות מן הדקות.

זהר חי' ח"ה דף קפג:

לא לדון אלא בפני ב"ד ישראל

כי מי שהולך בערכאות ומואס בדיני התורה, כשיהיה נידון למעלה על ענינו, יהיה נדחה דינו להיכל חובה דלא מרחמין עליו. אבל מי שהולך לפני דיני התורה לקיים דין תורה, כשיבוא יום הכסא בראש השנה, יהיה נידון בהיכל זכות לפני סנהדרי ישראל צדיקים רחמנים...

וארבע פעם 'היכל זכות' מספרו 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' (שמות כא א). כי מי שיש לו דין עם חברו, והולך לפני הבית דין ומקיים דין תורה, אזי בראש השנה נידון בהיכל זכות 'מתוק (גיי) "רב "חסד" מטה "כלפי "חסד. וההולך בערכאות, נידון בראש השנה בהיכל חובה של מים המרים דסוטה, שקילקלה מעיינה במים המרים כלענה אש גיהנם לאהפכא בחובה דבר נש, ונחש ינשכהו על שסירב בדיני התורה המתוקה... וכל ההולך בערכאות מוסרין דינו להיכל חובש, ומת בלא זמנו בקיצור ימים בעניות ודלות.

'היכל הברכה' שמות קלט.

הדיין צריך לסלק דעת עצמו

ואז יזכה הבנה מדעת עליון

'ואצוה את שפטיכם בעת ההיא לאמר שמע בין אחיכם ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו' (דברים א טז). 'שפטיכם' חסר ואו ומלא יוד... והענין, כי כל משפט אמת, הוא שלא יהיה בו הכרעה [שהוא וי"ו] לזה או לזה בדעתו ובשכלו, שזה איש כשר או אוחב, ויסלק דעתו מכל וכל, ואז יבוא לו הכרעות המשפט מאין עליון [שהוא יו"ד] קב"ה 'נצב בעדת אל' (תהלים פב א). 'שמע' חסר ואו הוא ג"כ מטעם זה, שלא יהיה בו הבנה לכאן ולכאן להכריע בשכלו, אלא יסלק מזה דעתו, עד שיבוא לו הבנה מאין עליון, דתמן לית ואו.

'היכל הברכה' דברים דף ו.

הגור דין ניתן רק מצד השכינה

הנה ידעתין, כי לא ניתן גור דין ביד הדיינים והמלאכים, אם לא מצד השכינה, 'אלהים נצב בעדת' (תהלים פב א), והוא גזור ושופט ומלא כל

חומר הכופר בב"ד

מי שכופר לפני בית דין בשפע וממון חברו, אז נותן תוקף גדול לס"מ, שיכפור בשפע שתחת ידו ע"י נצוצין קדישין, ואין ביכולת לברר ממנו.

'אוצר החיים' ויקרא דף קנו.

דיין הנוטל שכר

הנוטל שכרו לדין דיניו בטלים וכו' (בכורות ד ו). [כתב הרע"ב] וברבני אשכנז ראיתי שערוריה בדבר זה, שלא יבוש הרב הנסמך ראש ישיבה, ליטול עשרה זהובים, כדי להיות חצי שעה על כתיבה ונתינת גט אחד, והעדים החותמים על הגט שני זהובים או זהוב לכל הפחות לכל אחד. ואין זה הרב בעיני אלא גזלן ואנס, לפי שהוא יודע שאין נותנים בעירו גט שלא ברשותו, והנותן הגט בעל כרחו צריך שיתן לו כל חפציו, וחושש אני לגט זה שהוא פסול, דהא תנן וכו' דיין בטלן וכו'. עכ"ל. הרב פער פה קדוש שלו, על רבני אשכנז, טוב היה לו שאחיו הגביר תמך אותו ועזר אותו, אבל הרבה מליצי זכות יש, הן ע"פ הלכה ברורה והן ע"פ סברה, אף שמימי לא נטלתי חלילה, אבל אין להתרעם על מי שנוטל ובלבד בהכשר, אוי לנו שירדה כבוד התורה והדרה עד ארץ ירידה מופלאה, למה לי חיים.

'עצי עדן' בכורות ד, ו

דיין שמקבל שוחד אף בלא ידיעתו

נוטה דעתו מדין אמת

כי השוחד יעור עיני פקחים ויסלף דברי צדיקים' (שמות כג ח). הדרש, אפילו צדיק גמור ונוטל שוחד, נסמית עינו (ע"י רש"י ממכילתא), והוא דבר מפליא איך יקח צדיק גמור שוחד.

והענין, שהיה מעשה אצל אדמו"ר מו"ה **אברהם יהושע העשיל מאפטא** בימי חורפו שהיה רב בקאלביסקי, וחמש עיירות היו שייכים לו, וישב בדין משפט גדול עם איזה דיינים, והדיינים קיבלו שוחד והיו מטין לזכות אותו שנתן להם, והוא לא הסכים לדעתם, ואמר שאין כך הלכה, והדיינים אמרו לאותו האיש שיראה לשחד את הרב, והוא ידע שהוא מן הנמנע שהוא צדיק גמור, ונתנו לו עצה שיניח בבגד של ראש חודש סך רב של זהובים אדומים וכך עשה, ואיש לא ידע מזה ומכל שכן הרב.

וכשבא וישב בדין עם הדיינים, ראה שהסכימה דעתו לדעת הדיינים ושתק, ואמר 'דינו לבקר משפט' (ירמיה כא יב) ודחה אותם, והלך לחדרו ובכה בכיות לפני אדון כל, על מה נטה דעתו לדיינים, שהרי באמת אין זה דין אמת, והיה זה כמה ימים שדחה המשפט מלגלות דעתו.

עד שהגיע יום ראש חודש, ולקח בגדיו והרגיש שהוא כבד הרבה, ונתן ידו לכיס הבגד ולקח משם כמה זהובים זהב, ושאלו לאשתו מי היה כאן איש כזה שיניח מעות כזה בבגדי, וחקרו הדבר עד שנגמרה דעתם שלא היה שם איש כזה אלא אותו בעל דין, ושלח אחריו וגור עליו בחרם ואיים עליו עד שהודה לו והחזיר לו, ואמר לו לך רשע, איני יושב עוד בדין זה.

ואמר הצדיק, זהו שכתוב 'ויסלף דברי צדיקים', אפילו צדיק גמור ובלי ידיעה כלל קיבל שוחד, נסתלף דבריו.

'היכל הברכה' שמות דף רג: